

A 80 éves Tózsér Árpád köszöntése

(Elhangzott 2015. június 19-én a Pozsonyi Magyar Intézetben,
a Szlovákiai Magyar Írók Társasága rendezvényén.)

Tisztel Hölgyeim és Uraim!
Érdemekben dúskáló, kedves Ünnepe!l!
Szervusz, Árpád!

Kíváncsi lennék, emlékszel-e, mikor és hol tegeződtünk össze először?

Bevallom, nagyon meglepne, ha emlékeznél. Inkább megmondom: éppen harminc évvel ezelőtt, az ötvenedik születésnapodon, a Madách Kiadóban. Volt ott egy kis házi ünnepség, egy kevés bor, rágcáslivaló, miegymás. Én véletlenül toppantam be oda, nem is sejtettem, mi készül. Te akkor hat évvel fiatalabb voltál, mint most én, és a szememben már akkor: nagy öreg. És koccintáskor felajánlottad nekem, az akkori kisöregnek, a tegeződést. Hatalmas megtiszteltetésként éltem meg.

Másnap aztán véletlenül megint találkoztunk a lépcsőfordulóban, de nem állt rá a szám a „Szervusz!”-ra. Exkuzáltam magam, és meg-egyztünk a visszamagázódásban.

Hát igen, a korod szerint az apám lehetnél. És bizonyos értelemben az is vagy. Az egyik apám. A szépliteratúra az átörökítés szempontjából a macskakolóniákkal mutat rokonságot. Egy-egy szerző mémállományának kialakulásában számos apa játszik szerepet. Egy kicsit mindenki afféle szellemi patchwork. Ki tarkább, ki egyneműbb, de a homogenitás mindnyájunktól igen távol áll. Tőlem különösen – de tőled, ha lehet, még különösebben. Vagy másképp különösen. Nekem, amolyan hologramszerűen, akár egyetlen írásomban is minden szellemi felmenőm hatása megmutatkozhat. Te sokkal tisztábban tartod egy-egy versedet, ami sokakban azt a tévképzetet keltheti, hogy a költészeted nem is patchwork jellegű. De hát vessük csak össze például a *Péterfala határában* című korai opusod, az 1972-es *Érintések*, az ezután következő számos Mittel urak, de különösen az elmúlt két évtizedben gyors egymásutánban megjelenő köteteid poétikáját. Mintha nem is ugyanaz az ember írta volna őket!

Pedig mindez ugyanannak a folytonos változásban létező létezőnek sajátos, mindenkitől jól megkülönböztethető, irodalmi formáit korszakonként mégis más-más poétikában megfelelő, egymástól nemegyszer szemléletükben is messze szétfejlődött tudatkivetülései.

Ami látunk, ami, mindent egybevetve, mindebből összeadódik, az egy hatalmas, impozáns ív. Nem domború, a felső holtpontján túl-

jutott, szomorú, hangulatbeteg szájként lekonyuló, végső nyugvópontja felé tendáló életpályáiv ez, hanem egyre gyorsulva magasba szökő. Töretlen ív.

Ahogy én látom, minden köteted előrelépést jelentett és/vagy újat hozott. Egy jelentős szemléleti változást, egy gyökeresen új rálátást korábban már tüzetesen megvizsgált jelenségcsoportokra vagy akár teljesen új témák megjelenését. Esszéiddel, tanulmányaiddal együttolvasva költészeted egy sarkig tárt ajtajú műhely képét idézi meg képzeletben. Egy nyitott, minden tartalmasra radikálisan nyitott műhelyét, ahol éjjel-nappal lázas munka folyik, sívít az ékszíj, susog a gyalu, repül a forgács.

Mintha csak édesapád műhelyében járnék, akiről *Mogorva csillag* című versedben ezt írod: „*Te úgy dolgoztál, / ahogy a fák is / csak nőni tudnak, / a patak folyni.*” Amiben szerencsére sikerült elfejlődnöd tőle, az az idézett vers folytatásában rá vonatkoztatva olvasható: „*Nem volt meg benned / a derűs többlet, / sose tanultál / meg mosolyogni.*”

Árpád, benned még ez a többlet is megvan! Megtanultál még mosolyogni is. És nemcsak mosolyogni, képessé tetted magadat mosolyra fakasztani másokat is. Hogy csak a pályatársaknak írott mókás sírverseidre utaljak...

Ez a mi letegeződésbe oltott magázódásunk egészen a kilencvenes évek közepéig tartott, amikor is egy erdélyi irodalmi körút alkalmával a hosszú kocsitúrán során gömőri népdalokkal szórakoztattuk az urbánus Grendelt és a csallóközi Szigeti Lacit. Akkor érett be és vált számomra természetessé a tegeződésünk.

Akkor ajándékoztál meg a *Mittelszolipszizmus* című könyveddel is, amelybe ezt írtad: „*földimnek a versben is*”.

Most ennek a kerekded életjubiléumnak az alkalmából egy versrészlettel viszonznám és erősíteném meg akkori dedikációdát. A költeményt a nyolcvanéves Freudnak ajánlotta József Attila: „*Légy, mint a Nyolcvan Éves, / akit pusztítanak / a növekvők, s míg vérez, / nemz millió fiat.*”

Isten értessen meg a világgal – és éltesen sokáig!

Hizsnyai Zoltán

